

S O K F É L E.

93. Szám. Béts. November 19-dikén. (41) 1833

Emlékeztető Jegyzetek.

N o v e m b e r.

16 Nov. — 1632, Lützen mellett ama nagy ütközet, mellyben Gustav Adolf elesett. Nézd Schiller 3o Krieg. — 1414. A' Constanzi Concilium kezdődik XXIII János Pápa alatt. — 1815. Felsőcséreg Urunk visszaszajó Bétsbe Posonyból.

17 Nov. — 1570. Nagy Lajosunk Lengyel Királynak koronáztatik Krakuban. — 1700. V Fülöp a' Spanyol thronra lép.

18 Nov. — 1809. A' Frantziák megsemmisítik Occanánál a' Spanyol hadat. — 1814. Ney megverettetik Krasnoy mellett Kutusow által, 's elveszti egész hadát, melly 15,000 emberből állott.

19 Nov. — 1514. Ulászló megerősíti Verböczy Tripartitumát. — 1694. Szül. Párisban Voltaire, ki amyi rosszat okozott a' világban, mennyi kitelhet egyes embertől. — 1740. Béts hűséget esküszik az elhagyott Therésianak, — 1782. Az Éjszak Amerikai Statuok függetlensége elismértetik. — 1816. Sándor Császár Vársóban Universitást állit. — 1824. Szent Pétervárat szörnyű vizáradás.

Gróf Cs. E—nek német munkájából.

1. A' bal - itélet.

Képzeteink igen ritkán arányosok - velünk nem hason helyhezetiük meg itélésében, mikor nyelvre kerülnek ezek, közönségesen kiméletlen keménység, és felebaráti szeretettől idegen tsekélyebbités ingerli véleményinket.

2. Az ön szeretet ámitó játéki.

Az ön szeretet varás tüköre a' tsúfot szépnek, a' nyúl szívűt Hösnek, az Ostobát böltsnek képezteti, de nem egy hitván kép mutatót betsületesnek! A' képző kénynek nints tehetségében az erköltsiség körébe hat-

Toldalék a' M. Kurírhoz.

93 (41)

ni, és minden halandónak keblébe egy tsak tőle magától hallható hangzat létel, és ez a' kép mutatónak fülébe sugja hogy hazud.

3. Az adakozásnak, és el fogadásnak mestersége.

Nehéz adni, még nehezebb elfogadni, mind kettő eszt, ítélő erőt, és szlv sajátságot kíván.

4. Tiszteletet a' szerentsétlennék.

Határtalan szerentsétlenséget lelki erő érdemével ütni, minden méltóság, nagyság, és hatalom helyhezete felett hódoló tiszteletre méltó; ugyan is nem tsak tiszteletes, sőt szent tulajdonú az.

5. Napok, és esztendők.

Nékünk a' napok hosszasoknak, az esztendők ellenben rövideknek tetszenek.

6. A' valódi-nagy Lelkűség.

Ugyan mi egy gazdagnak adakozása? Semmi nem egyéb mint fényleni, vágyjának egyik rubrikája. Magasztalt tulajdonú a' valódi nagy Lelkűség, és minden nagyságnál nagyobb az ön feláldozásnak ereje.

7. Tuer le tems.

Az időt ölni, valóban nevetséges beszéd ejtés. Ugyan is az idő az, mely öl bennünket, minekutánna kiméletlen agyara örömeinknek bimbóin, éltünk költői virágján, testi alkotványunk organumin, és végre még tsak lelki erőnkön is rágtsalódik. A' leg nevezetesebb Hőssek emlékezetét, és Egyiptnek mohos régiségeit - szülöttyeit, a' fel faló idő emészti meg.

8. Hir, és köz véleményy.

Hir, és köz véleményy, imádottjai valóba be hatni

nem tudó gyenge elméknek, eredetetek bár ismeretlen, nevekédettek, és fen állástok azomban hasonló tornyozó lavinák haladó toljakodásához, szét olvad a' hónap óriási tsomózatja, semmiségbe enyésztek ti is, és ekkor száj tárva lesi újjabb bálványra fel lépésit — a' báméskodó csoport.

9. A' meg különböztetés.

Minden ember igyekszik önségét különböztetni, még se akarja senki eltérni: hogy más-magát megkülönböztesse.

10. A' bűn felett - diadalma az erénynek.

Légy hív, egyenes, igaz, légy barátja az emberiségnek, jóltévője polgár társaidnak; ily érdemességnek egyezete által ön betességed, — de ezzel együtt elleneidnek, és irigyeidnek is fog ugyan száma nevedni, mind az által nem leg főbb diadalma e' az erénynek, önségedre nézve pedig nem leg ditsőbb jutalom e' midőn roszakaratúak szivek állása ellenére is kényszerűen az igazat megvallani.

11. Homály és Valóság.

Napjainknak úgy nevezett erős lelkűi, minthogy mindenben kéteskedni, semmit se hinni, és azon kívül hogy sokat tudnának mindent tagadni értik, úgy vélekednek: hogy könnyedén el jutottak légyen már nyílt gondolkodás dél tisztáju világához, nem gyanítván mely távol van még azon idő pont, mikor az ön gondolni tudásnak hajnala derül fel.

12. A' fel fedezett rész vétel.

Minek nevezed azon érzeményes behatást, melyet valamely — tegnap még társasági körünkben élt embernek hirtelen ki múlása, barátira, rossz akaróra egy-

formán téssen? Én úgy vélem ezt haláltól való félelemnek nevezhetni.

13. A' mult, jelen, és jövőendő.

Boldog, ki múltnak emlékezetéből, jelennek élesztő valóját, és jövőendőnek reményét merítheti.

14. Láss ön magad.

Az ép szemekhez optikai segéd eszközöket használó minden környülményeket prisma színektől tartkítva lát, és így jövőendőre nézve is el sibbasztja eredeti látterejét.

15. Jutalma, és ki nézése a' Status emberének.

Fejedelmi kegy, ajándék, megkülömböztetés, előmozdítás, mind ezek egy buján tenyésző mezei vetést gyümölcsoztető harmatozás hulámjaihoz hasonlók; megismertetik ez által az érdem, felélesztetik a' lelki tehetség, és ösztönöztetik a' jóra való igyekezet vágyja. De mi jutalmaztatja az elfelejtett, elmellözött Status emberét? Rendeltetése elhibázása ellen panaszkodják e'? Távol légyen tőle az ilyen szolgálai vélemény. A' legtisztább értelemben ember, polgár, és alatt való volt ő, és mindig meg felelt rendeltetése tzeljének. Akarta ő a' jót, és elé is segítette, kötelessége pontjában, soha se foglalataskodtatta őtet önsége. A' közbe hogy képtelen teoriak, mint rohanó zivatarok, és harapódzó vélemények, mint fel háborodott hab hánykodásai üzték egy mást, nem ingadozott véleményi rezenhetetlensége, barátja volt a' jó rendnek, tsendességnek, mely lelki tulajdona alatt valóiból is kisugározik. A' Fejedelem, és Hazájához való ragaszkodás egész létével egybe köttetésben áll, és ha szinte decoratiok nem jelelik is mejjét, szabadon lélegzel az,

mert tartózkodás nélkül tekint hátra, remegés nélkül előre. Halhatatlan névre nem tart ugyan számot, mint-hogy igen könnyen felejtnek az emberek, mindazáltal idővel nevének említését érdemes derékségéről bizonyosság vallomás fogja viszszonezni.

16. A' Léleknek Apotheoséja előtti ereje.

A' természetes lénynél erősebbnek lenni, meg bõmlott testi organismus töredékjei felett gyõzten uralkodni, és még meg válás előtt szét szaggatni a' szolgaság azon köteleit, meljek miatt a' mennyei Psyche sinlõ fedennyébe bilintselve nyög máig is, ez meg nemessedett férfiúra nézve leg magasztaltabb megelégedés, ez földi szenvedélyeknek teljes mértékû jutalma, és az előttünk álló Apotheoséra segitõ leg érdemesebb elõ készület.

Csercsey.

A' Vadász halála, Niagara, Viz - bukadékában.
(Wasser = Fall.)

Pavie Fodor legújabb „Emlékeiben Niagara viz-bukadékaról ezeket olvassuk. — Kellemes tavaszi reggel vala — a' felkelõ napnak aranysugárai, a' setétlõ erdõk mellõl gyönyörû játszi színekkel feltünvén, szét oszlatták jótévõ melegekkel a' láthatár zöldterületén bolygó ködnek setétes homályát, a' nyugoti hegyeken, mellyek mohos tsútsaikat felhõkbe merítik, iszonyú hõtömeg fehérlett, melly minden világsugárnál, mellyet a' folyó sebes hajjai vissza verének, mint a' tûkör tsilloga. A' motsárok felett mély tsend uralkodott. Még most e' helyen kevés vadász bolyonga, 's az Indusok borzadva kerülék e' viz - bukadék vidékeit. — Azon pillantatban, hogy Tonavanta torkolatjához ér-

tem, láttam, egy vadászt a bokrok és nádak között hal-
 kan előre nyomulni, egy fejr lepél tsüggött le izmos
 vállairól, övén egy hódbőr lengett, haja rendetlenül
 terült szét vállain, 's fejét medve bőr süveg fedezé,
 mellynek fülei mind a két részről, mint diadalmi jelek
 ki álltanak. Egy néhány lépésekre a lombok eltaka-
 rák szemem elöl, de midőn a bokrok közé vonódtam,
 láttam őt ivét és nyilait egy sajkába, mellyben állott,
 helyneezni, azt erős karokkal taszítani a folyam köze-
 pére, 's evezőjével, mellyet ügyesen forgatott, vígan
 hasítani keresztül a víz területét. — Így nyugodtan
 haladott sajkája előre 's tisztán láthattam a bukadék
 zavarját, 's hallhatta annak zúgó morajját. Még fél
 mértföldnyire vala távol e szörnyű hely veszedelmei-
 től, a mellyeket jól ismért, és már visszafordulóban
 vala, midőn észrevesz egy sólymot a víz felett lebegni.
 — Egy pillantat alatt elvetve evezőjét ivét ragadja ke-
 zébe, várva a sólyom közeledését. Ezen közben mi-
 dőn a vadász mozdulatlan és gondatlan állva a víz
 önkényére bizza sajkáját, a sólyom mind jobban job-
 ban közelgett. — Egyszerre a nyíl elpattan, a vadász
 örömében tombol, 's a megtalált sólyom lebukkan —
 de még lihegve 's gyengült szárnyaitól kevesse fenn
 tartva meszsére úszik. Így tehát a vadász mind a
 nyilat, mind a madarat elveszté, mellynek aranyos
 tollú, ünnepeiken fejét ékesítették volna. Dühödve
 evez martaléka után, 's a víz sebességét, mellyhez
 már jutott megvetvén, elkerülhetetlen a halálnak tor-
 kába futott, kinek, mint minden Indusnak ösméretlen
 nem vala, hogy még senki sem andalgott az ott zöl-
 dellő szigetek illatozó virági közt, és hogy ezen habzó
 hullámokra még egy vadász sem ereszkedett. — Nem
 sokára megrémül iszonyú gondatlanságán, lehetetlen
 lévén a kinyúló szigetek partját elérni, a ki hajlott

ágakon igyekezett magát fentartani, de csak erőtlenségek maradtak kezében, — „hiába!“ — a' halál már bizonyos! most emlékezek meg, hogy ő vitéz (mint az Indusok magokat nevezik), és hogy bátran kell dűlni a' halál karjába. Annak okáért az övének függő palatka után nyúlván, ki itta fenéig erősítő italát, 's karjait mellyén keresztbevetvén, nyugodtan pillantott azon rémes hely felé, melly őt el nyelendi. A' sajka villám sebességgel hajtotta a' dühösködő folyam sebes hullamitól, 's még látszathatott azon szírvány alatt, mellyet az elhúnyó nap képez, midőn piros sűgárai a' habzó hullámokat aranyozzák, — az Indus felemelő kezeit a' végső bútsúra — mellyre a' sajka és vele a' vadász, ezen feneketlen örvénybe zuhanva elenyészett.

Sujánszky Antal.

A p r ó s á g o k.

1. Egykor II Fűlep Spanyol Király igen egyszerű ruhában kísértelt egy Madridhoz igen közel fekvő, múltató kastélyba. Egy mester ember látván hogy nyitva lennének a' kastély ajtai, egyenesen bement. Eltsudálozott midőn látta a' szobáknak ékességét, de leginkább bámúlt a' felséges képeken. A' királyt felvigyázonak gondolván, kérdé, hogy mit képezne ez vagy amaz? Fűlep nagy alázatossággal megmutatta néki a' szobákat, és minden kívánságát beteljesítette. Midőn mindent megnézegettek, megfogta a' mesterember a' Király kezét, és azt barátságosan megszorította, mondván köszönöm szívesen kedves barátom. Engem Bambis Mihálynak hívnak, és Márton nevű útszában lakom. Ha kegyed azon a' tájékon fog járni, szóljon be hozzám, és mindenkor szolgállok egy pohár jó borral. „Engem pedig“ felele a' Király, hívnak II Fűlepnek,

lakó helyem közönségesen Madrid, ha tetszik térjen be hozzám, és én is szolgállok egy pohár jó borral.

2. Egykor egy fősvényre utazásában egy tigris rohant, és őtet magával elhurtzolta. A' fija, kivel utazott, ivjéhez kapott, hogy egy nyíllal földre terítse a' fene vadat, és attyát megszabadítsa, az atya látván ezt meszsziről kiáltozni kezdte: „Fiam! tompa nyilat végy, mert ha kilyukasztod a' bőrét ki veszi meg!“

3. Martini, egy híres frantzia orvos, ki gyakran minden meg gondolás nélkül kimondta, a' mi eszébe ötlött, látta egykor egy bizonyos grófnak tzipra kotsiját mellette elmenni. „Nézzétek — fel kiált — mint pazérolja az az ember a' pénzét, 's nekem már három esztendő - olta adós az atya haláláért.“

4. Professor S*** kérdé egykor egy tanítványát, hogy miként fogja elkezdni gyógyítását, ha olyanhoz fog hivatatni, ki az István tornyáról leesett? „Egy seprőt fogok venni, és a' tsontokat öszve seprem“ felele a' tanítvány.

5. Egy ifjú, míg a' szüléi házánál lakott, nagyon válogatott az eledelekben, és a' többek közt a' répát tellyességgel nem szerette. Azután az oskolai nevelő és tápláló intézetbe adattatván, a' szük asztai és az éhség megfűszerszámozta és jó izűekké tette neki az ételeknek mindenféle nemeit. Egyszer mikor már jól lakott répával, akkor szóllott így a' pajtássához: énye pajtás! most jut eszembe, hogy nem szeretem én a' répát.

Rejtett szó.

Néha kevés sorban adatik tudunkra keletről
A' mi reánk illik, 's fájdalom! a' mi igaz.
